

Jaarverslag 2010 College en Forum Standaardisatie

Datum 24 februari 2011

Colofon

Projectnaam	Jaarverslag 2010
Versienummer	1.0
Contactpersoon	Peter Waters – 06 18307888
Organisatie	Bureau Forum Standaardisatie Postbus 84011 2508 AA Den Haag forumstandaardisatie@logius.nl
Bijlage(n)	A: Taken College, Forum en Bureau Standaardisatie

Documentbeheer

Datum	Versie	Auteur	Opmerkingen
17 januari 2011	0.1	M. Barendrecht	
21 februari 2011	0.2	M. Dassen	+ nadien opmerkingen P. Waters
21 februari 2011	0.3	M. Barendrecht	
24 feb 2011	0.31	E. Wijnen	
24 feb 2011	0.4	M. Barendrecht	Nav opmerkingen EL&I
24 feb 2011	1.0	M. Barendrecht	

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
Inleiding	4
1 Resultaten	5
1.1 Open standaarden.....	5
1.2 Semantiek	8
1.3 Adoptie en implementatie.....	8
1.4 NORA 3.0.....	9
1.5 Internationaal.....	10
1.6 Communicatie	10
1.7 Personele mutatie	11
1.7.1 In het College Standaardisatie	11
1.7.2 In het Forum Standaardisatie	11
2 Vooruitblik, projecten en prioriteiten in 2011.....	12
2.1 Prioriteiten 2011	12
2.1.1 Toetsingsprocedure lijsten open standaarden	12
2.1.2 Adoptie-advies open standaarden	12
2.1.3 Semantiek	12
2.1.4 Internationaal	13
2.1.5 Communicatie	13
2.1.6 Borging, monitoring en rapportage en handhaving.....	13
2.1.7 Toetsing basisvoorzieningen	13
2.1.8 Identificatie, authenticatie, autorisatie	14
2.1.9 Toekomst Forum en College	14
2.2 Niet-geprioriteerde onderwerpen 2011	14
2.2.1 Hergebruik overheidsinformatie	14
2.2.2 Financiële keten	14
2.2.3 E-dossiers	14
2.3 Niet geplande adviesaanvragen	14
2.4 Evaluatie	15
Bijlage A: Taken Forum, College en Bureau Standaardisatie	16

Inleiding

Dit is het verslag van de werkzaamheden van het College en Forum Standaardisatie over het jaar 2010.

Achtergrond College en Forum Standaardisatie

Standaardisatie is een voorwaarde voor het hergebruiken en uitwisselen van gegevens tussen organisaties (interoperabiliteit). Dit maakt effectieve en efficiënte samenwerking mogelijk tussen overheden, tussen overheden en bedrijven en tussen overheden en burgers. Maar standaardisatie gaat niet vanzelf. Interoperabiliteit zorgt ervoor dat de werkprocessen en digitale systemen in ketens steeds beter op elkaar zullen aansluiten. Het gebruik van open standaarden speelt hierbij een belangrijke rol.

Om de elektronische dienstverlening van de overheid te verbeteren en de lastendruk voor bedrijven te verminderen door betere interoperabiliteit en standaardisatie zijn het College Standaardisatie (ambtelijk) en Forum Standaardisatie (adviserend vanuit wetenschap, bedrijfsleven en overheid) opgericht (kabinetsbesluit uit 2006, herzien in 2010).

Het mandaat voor het College en Forum Standaardisatie is vastgelegd in het instellingsbesluit College en Forum Standaardisatie van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Bij besluit van 11 maart 2010 is het mandaat van College en Forum verlengd tot 31 december 2011. Het Bureau Forum Standaardisatie voert het secretariaat en ondersteunt het College en Forum Standaardisatie bij hun werkzaamheden.

Opzet jaarverslag

Conform artikel 11 van het 'Instellingsbesluit College en Forum Standaardisatie' brengen Forum en College jaarlijks verslag uit over hun werkzaamheden over het afgelopen jaar aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

In dit jaarverslag worden in hoofdstuk 1 de belangrijkste resultaten van het verslagjaar 2010 beschreven. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de personele bezetting van College en Forum.

In hoofdstuk 2 wordt vooruitgekeken naar de beoogde activiteiten in 2011.

In de bijgevoegde bijlage worden de doelen en de taken van het College Standaardisatie, het Forum Standaardisatie en het ondersteunende Bureau Forum Standaardisatie toegelicht.

1 Resultaten

In het werkplan 2010 van het College en Forum Standaardisatie is prioriteit gegeven aan een drietal thema's uit de interoperabiliteitsagenda: open standaarden, semantiek en adoptie en implementatie. Daarnaast is extra aandacht gegeven aan het geven van externe bekendheid aan de rol van het College en Forum en de samenhang met internationale standaardisatie-activiteiten.

In 2010 hebben zes vergaderingen van het Forum Standaardisatie plaatsgevonden. Het College Standaardisatie is in mei 2010 bij elkaar gekomen. De onderwerpen voor de novembervergadering van het College Standaardisatie zijn schriftelijk afgedaan. Toen is besloten om een extra Collegevergadering te houden over de strategische oriëntatie van het College Standaardisatie op 9 februari 2011.

Op de website van www.open-standaarden.nl zijn de verslagen, besluitenlijsten en vergaderstukken van zowel College als Forum te vinden, alsook alle adviezen en onderzoeken.

1.1 Open standaarden

Het Forum Standaardisatie beheert twee lijsten met open standaarden, de 'pas toe of leg uit'-lijst en de lijst met gangbare standaarden.

De 'pas toe of leg uit'-lijst is in 2010 uitgebreid tot 18 open standaarden die er toe doen. Het aantal standaarden op de (minder dynamische) lijst met gangbare open standaarden bevat 40 standaarden.

Na afstemming met de Manifestgroep, Geonovum, RENOIR, NOiV (het programmabureau Nederland Open in Verbinding), ICTU, ECP.nl, ICT-Office en de Standaardisatiecommissie Rijk is begin 2010 een brief aan het ICCIO gestuurd om de aanmelding van open standaarden te stimuleren. Van de meer dan 20 aangemelde standaarden zijn er vier onmiddellijk in procedure genomen (te weten Webrichtlijnen versie 2, Samenwerkende Catalogi, de SEPA-standaarden (Single Euro Payments Area) en, voor de lijst met gangbare standaarden, MIME (Multipurpose Internet Mail Extensions)).

Betekenis plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst

Het is kabinetsbeleid dat er een lijst beschikbaar is met open standaarden die verplicht zijn voor overheidsorganisaties bij de aanschaf van ICT-producten en -diensten. Dit valt onder een pas-toe-of-leg-uit regime (besluit van de Ministerraad uit 2008). De focus van de lijst is gericht op open standaarden die er toe doen bij de gegevensuitwisseling tussen bedrijven en overheden, burgers en overheden en overheden onderling.

In de verslagperiode zijn door het College zes standaarden toegevoegd aan de 'pas toe of leg uit'-lijst. Het betreft: XBRL, Aquo, E-Portfolio, IPV6 en IPv4 en OAI-PMH (verklaring afkortingen hierna). Voor wat betreft Geo-standaarden heeft het College ingestemd met toevoeging onder voorwaarden. Conform de procedure is op weg naar opname van deze standaarden voor elke standaard een expertgroep ingesteld die een pre-advies voorbereidde. Elk van die pre-adviezen is vervolgens gedurende

een openbare consultatie publiekelijk om commentaar voorgelegd. Na verwerking van de verkregen commentaren werd vervolgens elk advies ter besluitvorming aan het College voorgelegd.

XBRL

eXtensible Business Reporting Language (XBRL) is een internationale standaard voor het uitwisselen en aanleveren van (bedrijfs-) rapportages (financieel, statistiek). Op basis van XBRL kunnen taxonomieën ontwikkeld worden voor specifieke toepassingen. Een taxonomie bevat gestandaardiseerde begripsdefinities. Een uniform formaat voor rapportages draagt bij aan de doelstelling van het kabinet om de administratieve lasten te verminderen. Internationaal wordt XBRL veel gebruikt. De plaatsing van XBRL op de lijst met open standaarden voor pas toe of leg uit is een stimulans voor adoptie van deze standaard in Nederland. Dit is een steun in de rug voor het project Standard Business Reporting dat is gericht op het digitaliseren van verantwoordings-rapportages die bedrijven verplicht zijn om aan de overheden aan te leveren (Belastingdienst, Kamers van Koophandel, CBS).

Aquo

De Aquo-standaarden zijn een set semantische beschrijvings- en uitwisselingsstandaarden voor het operationele waterbeheer in Nederland. De standaard maakt het mogelijk om op een uniforme manier meetgegevens en analyses uit te wisselen tussen de diverse partijen die betrokken zijn bij het waterbeheer (Waterschappen, Provincies, Rijkswaterstaat, etc.).

E-Portfolio

De NTA (Nederlands Technische Afspraak) 2035 E-portfolio NL is een standaard voor het elektronische kunnen opslaan, beheren en tonen van competenties (leven lang leren). De standaard maakt het voor studenten en professionals (bedrijven, overheden) mogelijk om met behulp van ICT-middelen zijn of haar competenties en de voortgang van de eigen ontwikkeling aan te tonen en bij te houden op een eenduidige manier en onafhankelijk van de werksituatie.

IPv6 en IPv4

Er is toenemende schaarste aan internetadressen (IPv4) waardoor een open en toegankelijk internet in gevaar komt. De standaard Internet Protocol versie 6 (IPv6) bepaalt dat ieder ICT-systeem binnen een netwerk een uniek nummer (IP-adres) heeft. IPv6 biedt ondersteuning voor veel meer adressen dan de tegenwoordig gangbare voorganger IPv4. Op dit moment is het restant aan IPv4-adressen zeer beperkt. Daardoor kan de interoperabiliteit tussen systemen op relatief korte termijn (ong. 2 jaar) niet meer gegarandeerd worden. Daarom zullen beide voor langere tijd (10 tot 20 jaar) naast elkaar voorkomen. Voor (semi-) publieke organisaties is het om die reden belangrijk om beide standaarden tegelijkertijd te ondersteunen. Beide standaarden zijn daarom opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

OAI-PMH

Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting (OAI-PMH) is een standaard die het mogelijk maakt om centraal te zoeken naar objecten in meerdere digitale bibliotheken. De standaard bepaalt de wijze waarop beschrijvende gegevens (metadata) over de objecten in de bibliotheek worden uitgewisseld. Het gaat om objecten zoals documenten,

multimedia of andere vormen van (digitale) content. Beschrijvende gegevens zijn zaken zoals titel, thema, auteur, etc. De standaard wordt reeds toegepast in de erfgoed-, de onderwijs- en de bibliotheeksector en heeft zich daarmee bewezen voor tal van andere toepassingen waar sprake is van het archiveren van grote hoeveelheden gegevens.

Geo-standaarden

Veel organisaties zijn betrokken bij het registreren en uitwisselen van informatie met een geografische component, binnen verschillende domeinen, zoals kadastrale informatie, informatie over waterhuishouding, het vastleggen van leidingen en kabels (telecom), ruimtelijke ordeningsplannen en tal van landbouwtoepassingen (grondbeheer). Om te waarborgen dat de geo-informatiehuishouding van deze domeinen goed op elkaar aansluit en dat informatie tussen domeinen uitgewisseld kan worden, zijn standaarden nodig. De Geo-standaarden zijn een samenhangende set standaarden die hierin voorziet en gebaseerd is op internationale standaarden. Het College voegt de standaarden toe aan de lijst onder de voorwaarde dat de aanstaande vaststelling van twee standaarden, die onderdeel zijn van de set van GEO-standaarden, door NEN en ISO een feit is.

Lijst met gangbare standaarden

De lijst met gangbare open standaarden is bedoeld als referentielijst voor ICT-specialisten van overheden en ICT-bedrijven en inkopers bij overheden. Het zijn standaarden die onder de motorkap van de ICT zitten en die al op grote schaal gemeengoed zijn. Om die reden is het van belang dat deze lijst geen "achterhaalde" standaarden bevat. In de verslagperiode is de MD5 (Message Digest Algorithm) standaard op de lijst met gangbare standaarden vervangen door de SHA-2 (Secure Hash) standaard. MD5 en SHA-2 zijn standaarden voor cryptografische algoritmen die gebruikt worden voor beveiligingsmiddelen, bijvoorbeeld voor het genereren van een elektronische handtekening. De betrouwbaarheid van een beveiligingsmiddel is sterk afhankelijk van de betrouwbaarheid van het gebruikte algoritme. Van MD5 is al enige jaren bekend dat deze zwakheden bevat en deze standaard wordt door veel organisaties (waaronder GOVCERT.NL) afgeraden voor beveiligingsdoeleinden. Vervanging van MD5 door SHA-2 zal bijdragen aan het verminderen van (beveiligings)risico's.

UBL

De overheid werkt aan mogelijkheden dat bedrijven elektronische facturen naar de overheden kunnen sturen. Een voorwaarde om dit te kunnen doen is duidelijkheid over de standaard voor elektronisch factureren. Het College heeft het eerder genomen besluit om Universal Business Language (UBL) te gebruiken in situaties waar nog geen sectorstandaard voorhanden is herbevestigd en ingestemd met het advies om één semantisch factuurmodel te maken (nationale invulling van de internationale standaard UBL).

Voorzieningen

In 2010 is op verzoek van het Forum een verkenning verricht naar het herkennen en erkennen van ICT-basisvoorzieningen. Centraal in die verkenning stond de vraag of het wenselijk is dat het College verplichtende uitspraken gaat doen over voorzieningen, en zo ja, hoe. Aan het College is in november een pre-advies voorgelegd.

Het College is akkoord met het door het Forum Standaardisatie – in samenwerking met de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Economische Zaken, Landbouw en Innovatie – uitwerken van een toetsingsprocedure voor het herkennen en erkennen van ICT-basisvoorzieningen, die cruciaal zijn voor reductie van regeldruk, voor het verhogen van kostenefficiëntie en verdere verbetering van elektronische overheidsdienstverlening.

Beoogd wordt een voorstel voor een dergelijke toetsingsprocedure in mei 2011 aan het College voor te leggen.

1.2 Semantiek

Bij complexe ketens met veel partijen speelt het vraagstuk van eenduidige gegevens. Hoe daar mee om te gaan is een belangrijk onderwerp. In februari is door het Forum besloten door te gaan met haar activiteiten gericht op toepassing van de methode van contextuele verbijzondering op semantische vraagstukken. Aan het College is daarover een presentatie gegeven.

Door RAND Europe is een review uitgevoerd op een vijftal rapporten die door het Forum zijn opgesteld gebruik makend van de methode contextuele verbijzondering. De uitkomsten van de review bevestigen de keuze van het Forum om verder aandacht te blijven geven aan deze methode. Van groot belang is dat overheidsorganisaties en marktpartijen de methode van contextuele verbijzondering adopteren zodat het Bureau Forum Standaardisatie de bemoeienis met deze methode geleidelijk kan afbouwen. In november is het consortium project "Essence" van start gaan. Naast overheidspartijen, zoals de Belastingdienst, en de kennisinstellingen NOVAY en TNO participeren ook meerdere bedrijven: Ordina, Het Expertise Centrum en Rule Management Group. Het consortium is gericht op het verder ontwikkelen van de aanpak van contextuele verbijzondering.

E-dossiers

In december is het rapport "Interoperabiliteit binnen en tussen sectoren" een verkenning naar e-dossiers, verwijzindexen en registers aan het Forum gepresenteerd. Het rapport geeft een overzicht van de elektronische samenwerkingsvormen in de belangrijkste maatschappelijke sectoren (o.a. (jeugd)zorg) en beschrijft hoe het daarbij behorende hergebruik van gegevens is gerealiseerd (standaardisatie-aspecten). Het rapport bevat een aantal aanbevelingen voor vervolgacties en constateert knelpunten op het gebied van semantiek, authenticatie en autorisatie en interoperabiliteit in wetgeving. Deze laatste onderwerpen maken reeds deel uit van het werkplan 2011 van College en Forum Standaardisatie. De beoogde resultaten per onderwerp zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van dit jaarverslag.

1.3 Adoptie en implementatie

In het verslagjaar is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om adoptie en implementatie van de besluiten van het College beter te borgen. Er is daarbij gekozen voor een gefaseerde aanpak. In dit traject zijn in 2010 de volgende resultaten geboekt:

Integrate

Door het consortium "Integrate" is een instrument ontwikkeld waarmee 'eigenaren' van standaarden vroegtijdig kunnen bepalen welke adoptie strategieën het meest kansrijk zijn voor een specifieke standaard.

Handreikingen

In reactie op een eerder gedaan verzoek van het College om de relatie tussen de verschillende documentstandaarden (ODF, PDF) te verhelderen is, in samenwerking met o.a. NOiV, een handreiking opgesteld.

Eveneens in samenwerking met NOiV is een handreiking Multimediaformaten opgesteld.

Om organisaties te helpen om concreet op het gebruik van open standaarden te sturen is in samenwerking met o.a. de CIO's van het Rijk de handreiking "Sturen op open standaarden" gemaakt. Deze handreiking beschrijft op welke manier - en waar - organisaties in de governance-cyclus het beleid voor open standaarden kunnen inbedden.

Onderzoek feitelijk gebruik

Ter gelegenheid van de Collegevergadering van mei 2010 zijn de conclusies uit de jaarlijkse NOiV-monitor (2009) met de Collegeleden gedeeld en aan hen toegelicht. Ter vergadering hebben bovendien vertegenwoordigers van de ministeries van Veiligheid en Justitie en Infrastructuur en Milieu hun scores kort toegelicht.

In 2010 is, samen met NOiV, opnieuw een onderzoek gestart naar het feitelijk gebruik van de standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst door de organisaties van de Collegeleden. Het resultaat van dit onderzoek wordt in het eerste kwartaal van 2011 verwacht.

1.4

NORA 3.0

Voor de effectieve en efficiënte uitvoering van publieke taken is intensieve samenwerking nodig tussen overheidsorganisaties. De Nederlandse Overheids Referentie Architectuur (NORA), bevat de noodzakelijke basisafspraken om samenwerking en hergebruik en geautomatiseerde uitwisseling van gegevens mogelijk te maken.

In 2009 heeft het College ingestemd met *NORA 3.0 katern Strategie*, waarna het is vastgesteld door de staatsecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Momenteel ligt het *katern Principes voor samenwerking en dienstverlening* voor. Dit katern bevat een nadere uitwerking op tactisch/operationeel niveau van de tien basisprincipes uit het eerder vastgestelde katern Strategie. Het nieuwe katern is gericht op praktische toepasbaarheid en toegankelijkheid voor een brede doelgroep van projectleiders, architecten en bestuurders.

Het Forum heeft een advies aan het College opgesteld om in te stemmen met de inhoud van de NORA Principes voor samenwerking en dienstverlening en af te spreken dat de leden van het College in hun eigen organisaties NORA 3.0 zullen toepassen. Ook adviseert het Forum het belang van continuïteit te onderstrepen en de aandachtspunten beheer en ontsluiting te adresseren.

Besluitvorming door het College zal plaatsvinden in mei 2011.

1.5 Internationaal

Internationaal is in 2010 geparticipeerd in een aantal Europese projecten (CAMMS (Common Assessment Method for Standards and Specifications), OSOR (Open Source Observatory and Repository) en SEMIC (Semantic Interoperability Centre Europe)) en is aan de Nederlandse vertegenwoordiger in IDABC (Interoperable Delivery of European eGovernment Services to public Administrations, Businesses and Citizens) een advies gegeven over de gewijzigde Europese definitie van open standaarden (concept). Ook is geparticipeerd in een internationaal uitwisselingsprogramma gericht op selectie, hergebruik en adoptie van standaarden.

Door NEN en HEC is het eerste van drie rapporten opgeleverd over de stand van zaken internationaal en de rol die het Forum hierin kan spelen. Het rapport bevat het volgende advies over authenticatie en autorisatie:

"Gezien de intentie van de Europese Commissie om in de komende jaren te komen tot herziening van de richtlijn elektronische handtekening, een Raad- en Parlementsbesluit op het gebied van elektronische identificatie, en de intentie om een grote vervolgactiviteit op STORK vorm te geven en de (schijnbare) discrepanties tussen de Europese richting en de Nederlandse realiteit, lijkt het raadzaam in gezamenlijkheid de Nederlandse belangen in Europa in kaart te brengen en een strategie te ontwikkelen hoe deze het beste geborgd kunnen worden."

Met het oog op de grote betrokkenheid internationaal van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Economische Zaken, Landbouw en Innovatie op het onderwerp authenticatie en autorisatie heeft het Forum besloten om het advies in het rapport niet op te volgen. De twee volgende rapporten volgen in maart en september 2011.

1.6 Communicatie

In 2010 zijn verschillende communicatiematerialen ontwikkeld waaronder folders en een film waarin de voorzitter van het Forum de belangrijkste punten uit het jaarverslag 2009 nader toelicht en aan de hand van enkele voorbeelden het belang van interoperabiliteit verduidelijkt. Deze film is op de website geplaatst. Daarnaast is de website aangepast aan de eisen van de nieuwe rijkshuisstijl. Tegelijkertijd is de site verder verbeterd; de verschillende lijsten met open standaarden en de procedure rondom de aanmelding van standaarden hebben een prominenter plaats op de website gekregen. Ook is er voor het Forum een eigen huisstijl uitgewerkt die voldoet aan de richtlijnen van de rijkshuisstijl.

Over standaarden zijn in 2010 59 vragen ontvangen en beantwoord. Over semantiek 39 vragen.

In het verslagjaar zijn in het kader van communicatie de volgende activiteiten verricht:

- Publicatie "Handreiking documentformaten" (samen met NOiV);
- Publicatie "Handreiking multimedia formaten" (samen met NOiV);
- Publicatie "Sturen op open standaarden"
- Oplevering versiekeuze-instrument voor standaarden voor gebruikers en standaardisatieorganisaties;
- "XBRL coming out party", in samenwerking met NOiV, XBRL Nederland en SBR Programma;

- Versturen verschillende persberichten over plaatsing nieuwe standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst;
- Presentaties en promotie voor onder meer:
 - NOiV jaarcongres;
 - ECP.EPN;
 - WCIT;
 - Delegatie uit Maleisië;
 - Waternetwerkdag (Aquo-standaard);
 - Uitreiking IPv6-Awards (IPv4 en IPv6 standaarden).

1.7 Personele mutatie

1.7.1 In het College Standaardisatie

In 2010 is dhr. Vijlbrief (ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie) dhr. Frequin opgevolgd als voorzitter van het College. In het verslagjaar hebben de leden mw. van Es (ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) en mw. Borgers (Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu) afscheid genomen. Mw. van Es is opgevolgd door dhr. Buitendijk en mw. Borgers in eerste instantie door dhr. Kuijpers, en vervolgens door dhr. van Luijn (beiden ministerie van Infrastructuur en Milieu). Voorts zijn mw. Kroon (ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie) en dhr. Uijlenbroek (ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) als lid tot het College toegetreden als gevolg van het resultaat van de mid-term review. Als gevolg van de kabinetswisseling en de daarop volgende verschuiving binnen en tussen de verschillende departementen hebben dhr. van der Steenhoven (ministerie van Onderwijs en Wetenschappen) en dhr. van der Zande (Ministerie van Landbouw) afscheid genomen als lid van het College.

1.7.2 In het Forum Standaardisatie

In het verslagjaar is dhr. Bronkhorst dhr. Thijssen opgevolgd als lid vanuit Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voorts zijn mw. Prins (KNAW), dhr. Uffen (BKWI, Manifestgroep) en mw. Kamp (MKB-Nederland) tot het Forum toegetreden. Ook dhr. Veldhoven is namens de onderwijssector lid geworden van het Forum, maar hij heeft zich na korte tijd weer als lid teruggetrokken omdat de onderwerpen die door het Forum behandeld worden toch te ver van hem af staan.

2 Vooruitblik, projecten en prioriteiten in 2011

2.1 Prioriteiten 2011

Bij de bespreking van het werkplan 2011 is een aantal onderwerpen geprioriteerd. De prioriteiten van 2010, te weten open standaarden, adoptie, semantiek, internationaal en communicatie, houden de onverminderde aandacht. Daarnaast zijn de vier onderwerpen "borging, monitoring en rapportage", "basisvoorzieningen", "identificatie, authenticatie en autorisatie" en "toekomst Forum en College" geprioriteerd.

Onderstaand wordt per onderwerp aangegeven wat de beoogde resultaten voor 2011 zijn.

2.1.1 *Toetsingsprocedure lijsten open standaarden*

- In procedure nemen van maximaal 20 standaarden;
- Experttoetsingen uitvoeren van maximaal 8 standaarden;
- Maximaal 10 standaarden toevoegen aan 'pas toe of leg uit'-lijst;
- Maximaal 5 standaarden toevoegen aan lijst met gangbare open standaarden;
- Standaarden op lijsten clusteren (bijv. naar thema);
- Ontwikkeling en implementatie van herziene criteria toetsingsprocedure;
- Communiceren over Collegebesluiten m.b.t. open standaarden.

2.1.2 *Adoptie-advies open standaarden*

- Normaal adoptie-advies: een opname van een standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst gaat altijd vergezeld van een adoptie-advies;
- Uitgebreid adoptie-advies: voor standaarden rondom thema's waar het Forum extra belang aan hecht wordt een uitgebreid adoptie-advies gegeven. In 2011 zullen minstens 2 en maximaal 4 standaarden van een dergelijk uitgebreid advies worden voorzien;
- Monitoren van alle gegeven adviezen.

2.1.3 *Semantiek*

- Participatie in het consortium Essence t.b.v. doorontwikkeling denkwijze, taal, aanpak voor verzoening en vertaling van contextuele verbijzondering;
- Uitwerken van een casus in Essence, met brede impact c.q. uitstraling voor e-overheid;
- Aanvullende knelpuntidentificatie en communicatie over stelselmatige semantiek, met name richting bedrijfsleven;
- Halfjaarlijkse strategische notities voor College;
- Identificeren andere relevante initiatieven op het gebied van semantiek en/of standaarden en ondersteuning bieden bij aansluiten op stelselmatige aanpak c.q. plaatsing op 'pas toe of leg uit'-lijst;
- Volgen internationale ontwikkelingen op het gebied van semantiek.

2.1.4 *Internationaal*

- Twee rapporten naar ontwikkelingen internationaal, onderverdeeld in zaken die verder verkend worden en zaken waarover advies wordt gegeven;
- Bijdragen zullen worden geleverd aan IDABC (Europees interoperabiliteitsplatform), CAMMS (project gericht op internationaal hergebruik van onderzoeken van lidstaten over specifieke standaarden) en SEMIC (Europees uitwisselingsplatform inzake semantiek);
- Adviezen over internationale thema's.

2.1.5 *Communicatie*

- Website up to date houden;
- Animatiefilmpje over open standaarden/interoperabiliteit en rol Forum/College;
- Publicaties (handreikingen, folders en ander promotiemateriaal) updaten en verspreiden bij relevante doelgroepen;
- Publicaties (boeken) over e-factureren en interoperabel Nederland;
- 2 ronde tafel bijeenkomsten over specifiek onderwerp, waaronder in ieder geval 1 bijeenkomst voor beheerders.

2.1.6 *Borging, monitoring en rapportage en handhaving*

Borging:

- Advies van College aan Ministerie van Veiligheid en Justitie om de aanwijzingen voor de regelgeving te wijzigen, voorzien van een concreet voorstel;
- Promotie van de handreiking "Sturen op open standaarden";
- Met DGOBR komen tot opname van de 'pas toe of leg uit'-standaarden in het wegingskader Rijksprojectenportfolio.

Monitoring en rapportage:

- Overzicht (eventueel een dashboard) van de mate van adoptie van de open standaarden van de 'pas toe of leg uit'-lijst;
- Format hoe te rapporteren over het 'pas toe of leg uit'-beleid;
- Inzicht in hoeverre er gerapporteerd wordt over het 'pas toe of leg uit'-beleid;
- Update van de lijst met standaarden in wet- en regelgeving.

Handhaving:

- Controle op het 'pas toe of leg uit'-beleid door:
 - auditdiensten te vragen dit te controleren en hierover te verantwoorden, en
 - RAD te vragen toe te zien dat de auditdiensten deze controle goed hebben ingeregeld.

2.1.7 *Toetsing basisvoorzieningen*

- Uitgewerkte procedure voor het toetsen van basisvoorzieningen, bestaande uit criteria voor ontvankelijkheid en inhoudelijke kwaliteitscriteria, gevalideerd aan de hand van twee testcases;
- 'Pas toe of leg uit'-regime voor basisvoorzieningen;
- Visie op de wijze van handhaving van het 'pas toe of leg uit'-regime dan wel stimulering van de adoptie van basisvoorzieningen;
- Voorstel voor inpassing in de governance van de e-overheid en in het instellingsbesluit van College en Forum;

- Inregelen toetsingsprocedure en toetsen van twee basisvoorzieningen.

2.1.8 *Identificatie, authenticatie, autorisatie*

- Forumadvies over betrouwbaarheidsniveaus van diensten en middelen;
- Standaarden identificeren ter voordracht voor 'pas toe of leg uit'-lijst;
- Adviseren aan/over concrete projecten;
- In kaart brengen internationale ontwikkelingen.

2.1.9 *Toekomst Forum en College*

- Werkplan 2011-2015 of, bij besluit College niet te continueren: overdrachtdossier;
- Verkenning naar behoeften, effecten en rendement van werkzaamheden rondom interoperabiliteit en standaardisatie, zo mogelijk gerelateerd aan de kabinetsprioriteiten;
- Toetsing voorstellen bij stakeholders;
- Advies aan College en EL&I

2.2 Niet-geprioriteerde onderwerpen 2011

Over de onderwerpen hergebruik overheidsinformatie, financiële keten en e-dossiers heeft het Forum bepaald dat deze eventueel, bij voldoende beschikbaarheid van tijd en geld, opgepakt kunnen worden. Onderstaand wordt per onderwerp aangegeven wat de beoogde resultaten voor 2011 zijn.

2.2.1 *Hergebruik overheidsinformatie*

- Advisering over dit onderwerp aan initiatief BZK/ICTU vanuit het oogpunt van open standaarden en interoperabiliteit;
- Publicatie over het gebruik van open standaarden (waaronder semantische webstandaarden) voor het herbruikbaar publiceren van overheidsinformatie;
- Twee casussen, als onderdeel van de publicatie.

2.2.2 *Financiële keten*

- Visie op verbinding en samenhang tussen verschillende processen/gegevens binnen het financiële domein;
- Internationale ontwikkelingen in kaart;
- Identificeren van relevante initiatieven en/of standaarden in het financiële domein en stimuleren van voordracht voor de 'pas toe of leg uit'-lijst.

2.2.3 *E-dossiers*

- Inventariseren bij gemeenten of er een probleem is op het gebied van aansluitvoorwaarden en zo ja, wat het probleem is;
- Aan de hand van de uitkomst van deze inventarisatie kan een vervolgactie ondernomen worden. Een eventueel voorstel daarvoor zal t.z.t. aan het Forum worden voorgelegd.

2.3 Niet geplande adviesaanvragen

Afgezien van voornoemde activiteiten bestaat altijd de mogelijkheid dat het Forum adviesaanvragen en/of extra wensen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en/of het College Standaardisatie krijgt. Deze aanvragen zullen een nader te bepalen impact

hebben op de toewijzing van de capaciteit en de financiële middelen van het Bureau.

2.4 Evaluatie

In 2011 zal in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie door een extern bureau een evaluatie uitgevoerd worden. Doel van de evaluatie zal zijn te bezien of er voldoende draagvlak is voor hetzij het verlengen van het mandaat, hetzij het op een andere manier borgen van aandacht voor de onderwerpen interoperabiliteit en open standaarden.

De evaluatie zal, samen met het op te stellen forumadvies n.a.v. het onderwerp "toekomst Forum en College" bepalend zijn voor de invulling van activiteiten op de genoemde onderwerpen in de periode 2011-2015.

Bijlage A: Taken Forum, College en Bureau Standaardisatie

A.1 Taken Forum Standaardisatie

Het Forum zorgt voor de voorbereiding van en de advisering over de werkzaamheden van het College.

In het instellingsbesluit worden de volgende taken van het Forum benoemd:

- Het doen van voorstellen inzake het gebruik van al dan niet open standaarden;
- Het doen van onderzoek naar ontbrekende of achterblijvende standaarden en standaardisatie activiteiten;
- Het aangeven van synergiemogelijkheden binnen en tussen toepassingsgebieden waar door middel van al dan niet open standaarden grote effectiviteitsvoordelen en efficiencyvoordelen te behalen zijn;
- Het gevraagd en ongevraagd adviseren van het college op het gebied van interoperabiliteit en standaardisatie;
- Het scheppen van een overzicht van beschikbare en in ontwikkeling zijnde standaarden en deze opnemen in een informatief register;
- Het monitoren van het gebruik van al dan niet open standaarden;
- Het adviseren over het ontwikkelen en toepassen van een te realiseren Nederlandse Overheids Referentie Architectuur.

In de toelichting op het Besluit staat verder vermeld dat het College en het Forum zich vooral zullen richten op standaardisatievraagstukken die spelen tussen sectoren en tussen toepassingen. Het accent van de werkzaamheden ligt niet op het scheppen van een volledig bouwwerk van standaarden, maar op de interoperabiliteit van informatiesystemen. De nadruk zal daarbij gelegd worden op de organisatorische en semantische standaarden en minder op de technische standaarden.

A.2 Taken College Standaardisatie

Het college heeft tot taak:

- Het in kaart laten brengen van en het doen van aanbevelingen aan de ministers over de al dan niet open standaarden die overheden kunnen hanteren voor de elektronische gegevensuitwisseling tussen overheden onderling en tussen overheden, bedrijven en burgers;
- De coördinatie tot stand te brengen om het gebruik van open standaarden in de elektronische gegevensuitwisseling tussen overheden onderling en tussen overheden, bedrijven;
- De afstemming van het Nederlandse standpunt op het gebied van standaardisatie in internationaal verband tot stand te brengen.

A.3 Taken Bureau Forum Standaardisatie

Aan de directeur Logius is de personele bezetting van het secretariaat van zowel het College als het Forum toegewezen. Qualitate qua is de directeur van Logius ook secretaris van het Forum. Voor de ondersteuning van het Forum is een klein bureau ingericht, het Bureau Forum Standaardisatie. Dat bureau bereidt de Forum vergaderingen voor en begeleidt deze.

Tevens bereidt het Bureau de uitvoering van de bovengenoemde taken voor. Het Forum is daarmee agenda zettend voor het Bureau. Aan de andere kant wordt van het Bureau verwacht dat dit een visie ontwikkelt op interoperabiliteit. Die visie dient een kader te bieden voor de prioritering en uitvoering van de werkzaamheden en criteria voor de besluitvorming daarover. Op basis van de visie wordt een werkplan opgesteld. Daarnaast is bij het Bureau de afronding van de taken van het vroegere programma OSOSS belegd. Het bureau is formatief bij Logius geplaatst binnen de afdeling Architectuur.

A.4 Organisatie Forum en Bureau Standaardisatie

De agendering en prioritering van de werkzaamheden van het Bureau Forum Standaardisatie worden bepaald door het Forum; het Bureau Forum Standaardisatie stelt op verzoek van het Forum dan wel op eigen initiatief voordrachten op van thema's ter behandeling in het College. Op basis van geaccepteerde thema's stelt het Bureau concept adviezen op voor het College. Binnen Logius is het Bureau Forum Standaardisatie geplaatst in het cluster Architectuur en Realisatie; de aansturing van de activiteiten gebeurt echter vanuit het Forum.

Het Bureau telt vier adviseurs en een bureausecretaris. Binnen het bureau is een tweedeling gemaakt tussen enerzijds de specifieke secretariaatstaken voor Forum en College en anderzijds de inhoudelijke activiteiten. Beide (soorten) activiteiten zijn gericht op het bijstaan van zowel College als Forum (in hun doelstellingen). Omdat Forum en College maar een beperkt aantal keer (per jaar) bijeenkomen, worden veel van de voorbereidende werkzaamheden door het Bureau uitgevoerd of gecoördineerd, bijvoorbeeld bij het inschakelen van externe experts. Het aan het Forum, College en het Bureau gegeven mandaat geldt tot uiterlijk 31 december 2011.